

SZEMLE

ÁRENDÁS ZSUZSANNA

Képek és elképzelések Erdélyről

A Pécsi Tudományegyetem Kommunikáció Tanszék és Kulturális Antropológia Specializációja (PTE KT-KAS) 2002. november 27-ére diákkonferenciát szervezett, melyre vendégül hívta a Miskolci Tudományegyetem Kulturális- és Vizuális Antropológia Tanszékét (MTE KVAT), a Szegedi Tudományegyetem Etnológia Tanszékét (SZTE ET), valamint a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Antropológia Tanszékét (BBTE MNAT). A rendezvény kiemelkedő esemény volt a pécsi kommunikáció tanszék életében, s méltán tarthatott igényt a szakma figyelmére. A konferencia apropóját a pécsi diákok többéves Erdélyhez kötődő antropológiai terepmunkája, illetve az annak eredményeként megszületett dolgozatok adták.

A pécsi tanszéken sokéves hagyománya van a diákok és tanárt egyaránt megmozgató antropológiai terepmunkáknak (ilyen volt pl. a taszári SFOR-bázison végzett kutatás, vagy a Káli-medencére koncentráltó turizmus projekt). E hagyomány szerves folytatásának tekinthető a *Feischmidt Margit* által kezdeményezett és végigvitt kutatás, amely Erdélyt kulturális konstrukció(k)ként értelmezve, mentális reprezentációk és kulturális minták elemzésére vállalkozott. A műhelykonferencia tartalmi ismertetése előtt engedtesék meg egy kitérőt. Tanítás- és tanulásmódszertani iskolaként szerencsés irányzatnak mondható a gyakorlatban való ismeretelsajátítás (az angolszász világban „learning by doing” név alatt jegyzik), és különösen igaz ez egy olyan tárgynál, mint amilyen a kommunikációkutatás és a kulturális antropológia. Mégis, Magyarországon e tanítási módszer még mindig nem evidencia, persze az okok sokfélék. A pécsi kezdeményezést, a kutatás konkrét tudományos eredményeinek erőssége mellett, ezért is érzem kiemelkedőnek. A kutatásban résztvevő diákok tapasztalt kutatókat meghazudtoló komolysággal és odaadással csinálták végig a terepmunkát, valamint készítették el elemzéseiket. Az Erdély-jelenség kulturális üzeneteit, annak különböző rétegeit

fejtegetve kutatásuk során bőséges empirikus ismeretanyag birtokába jutottak, ugyanakkor, és ezt tartom fontosabbnak, elsajátítottak egy kritikus-analitikus látásmódot, mely a felsőoktatás végső célja kell hogy legyen.

A diákok terepmunkái és az ezek alapján elkészült dolgozatok az Edély-jelenség, mint társadalmi-kulturális konstrukció néhány határozott, tűpontosan kijelölt területét vizsgálták meg. Ilyenek a vallás–nemzet–turizmus kapcsolata Csíksomlyón; a turizmus, nemzeteszmény és hagyomány viszonya népművészet és folklorizmus tükrében (korondi fazekasság); valamint a hagyomány és retraditionalizáció kérdésköre (a széki táncházak példáján keresztül). Izgalmas gondolatok merültek fel a migráció és vendégmunka kérdéskörben az Erdély–„anyaország” relációban (széki vendégmunkások), s külön üdvözlendő a migráció gender-szemponitú megközelítése (széki nők budapesti vendégmunkája).

Pulay Gergely *Székiek Budapesten – Tradíció, mobilitás és migráció* című, kiváló dolgozata a modernitás jelenségköréből merítve, a migráció változó és újratermelődő modelljeit írja le, rámutatva a kibocsátó és a befogadó társadalom közti viszonyrendszer működésére, azon változatos kommunikációs helyzetekre, melynek közvetítői és aktív cselekvői a széki migránsok. A szerző fokozott érzékenységet mutat a különböző tapasztalati terek (kibocsátó- és befogadó) távolsága, jelentésmezői és értékrendje iránt, amikor azok összemosódásait, kölcsönös befolyását értelmezi. A migráció folyamatként való elemzése során Pulay kitér a mobilitási lehetőségek rendszerváltás utáni változásaira és korlátaira, a társadalmi presztízs- és státuszváltozások kérdésére, mely egy migráns helyzetben mindig meghatározó kérdés. A székiek esetében, mivel egy kívülről, a magyar táncházmozgalom és néprajzi kutatások által hírnévre szert tett faluról van szó, megkerülhetetlen kérdésként merül fel a tradíciók redefiniálása, új reprezentációs stratégiák kialakítása. E folyamat cselekvői a befogadó (magyarországi) közegből visszatérő migránsok, akik mintegy „civilizatorikus” szerepet töltenek be a faluban. Világosan megrajzolt migráns életpályákat és stratégiákat vázol fel Pulay, rámutatva, hogyan artikulálnak folyamatosan újra a migrációban eltöltött idők során, elmozgatva egyben a „végső hazatérés” pontját a távoli jövőbe.

Molnár Péter (*A táncház mítosza és valósága*) hagyomány és folklorizmus viszonyát vizsgálja a mai széki táncház tapasztalatai és jelenségköre alapján. Dolgozata egy történettel indít, mely érzékletesen mintázza a modernitásban jelenlévő hagyomány kettősségét, annak elmozdult „autenticitását” és „újrafelfedezett” jellegét. Az átalakult hagyomány egy megváltozott kontextusban olyan „fúrca” helyzeteket produkál, mint a 2001-es széki táncház, melyet

egy japán folklórrajongó szervezett Széken egy japán turistacsoport szórakoztatására. (A recenzió szerzőjében felidéződik egy kortárs cseh rendező *Samo-tári* című filmje, ahol egy „tradicionális cseh család” életébe mintegy „bepilant” (és közben filmezi) egy japán turistacsoport, amint azok „spontán” vacsoráznak, kutyát sétaltatnak (ami nincs nekik, de beszerzik a látogatás idejére), miközben átélnek egy valós (de mi a valóság, és mi a játék?) családi drámát, a japánok legnagyobb tetszésére).

Molnár Péter az este kapcsán elkezd kibontani a tradíció felfedezésének és újraalkotásának történetét, ez esetben a széki táncház példájánál maradva, végigkövetve a tradicionalizálás ívét, „kanyarulatait a folklorizmus, a modernizáció és a retraditionalizáció párhuzamos folyamatain” keresztül. Éles szemmel mutat rá arra a kettősségre, mely a hagyomány és modernizáció kapcsolatát jellemzi. Egyrészt a modern közegben felértékelődnek a hagyomány értékei, s késztetést érez annak megőrzésére, „átmentésére”, illetve az „archaikus” állapotok konzerválására, ugyanakkor a megnövekedett érdeklődés, a néprajzi divatba kerüléssel (így a széki táncház esetében is) olyan modernizációs folyamatok indulnak el, melyek e korábban „elzártnak” és „autentikusnak” titulált helyi közösségeket átalakítják. Ez a kettősség tovább éleződik, ha továbbgondoljuk, hogy a modernizáció mentén haladva, éppen a változás szelével „érkezik vissza” a modernitás közegéből az „eltanult” és most „visszaadott” hagyomány, s válik szinte kötelező érvényűvé annak „visszatanulása”. Mindez egy olyan új modern kontextusban történik, ahol kiemelt értéként tételeződnék a gyökerek, származás, tradíció és nemzeti kötődés. Sajátos módon, érvel tovább a szerző, a „hagyomány továbbvivői” Széken, e migráció és modernizáció által átszótt közegben, éppen a budapesti vendégmunkások. A magyarországi folklorizmusból merítve újra értéket látnak a székiességben, és annak egy emblematisz mozzanatában, a széki táncházban. Molnár Péter dolgozata plasztikusan írja le e párhuzamos, és csak látszólag ellentmondásos folyamatokat.

A migráció-kutatások szemléletmódjában öröndetes váltást jelentenek a *gender*, azaz társadalmi nem szempontjából való közelítések, kiterjesztve a kutatói érdeklődést a migráns nők élettörténeteire, stratégiáira is, míg korábban e csoport láthatatlannak, nemlétezőnek tételeződött. Bondár Anita munkája ebbe az új irányzatba sorolható, gazdag empirikus anyaggal támasztja alá a jelenség létezését, érzékeny kutatói figyelemmel teszi fel kérdéseit. Szándéka olyan széki nők társadalmi körülményeinek megragadása, akik rendszeresen vállalnak, vállaltak munkát Budapesten. Élettörténeteket, migráns narratívákat tanulmányozva, 5 kategóriát állít fel, melyek a migráció általa

megfigyelt fajtáinak tipológiáját adják, s egyfajta kronologikus rendbe is rendeződnek a széki példák nyomán. (1. korhoz kötődő, időszakos migráció, cselekedés, 2. 1989 előtti vásározás Budapesten, 3. alkalmi takarítások, kereskedelem mellett, 4. állandó munkák Budapesten, 5. váltótárs-rendszerben működő állandó munkahely, általában takarítás). Bondár a továbbiakban pontos leírását adja e migráns életút-fázisoknak, illetve azt elemzi, milyen változásokat okoztak ezek a széki nők életében és Szék tágabban értelmezett társadalmában, a férfi–női szerepekben és társadalmi „erőviszonyokban”. A szerző arra a megállapításra jut, hogy a széki modell nyomán, melyben a nők is aktív részt vállaltak és vállalnak az elsősorban Budapest irányú munkamigrációban, a hagyományos nemi szerepekben alapvető változások következtek, illetve következnek be. Változóban vannak a nemi szerephez kötődő magatartásminták a faluban, melyek az idősebb generáció számára hallhatatlannak, elfogadhatatlannak tűnnek, ám a fiatalok számára már az új minta/ták válnak „természetessé”.

A diákkonferencián külön előadásblokk foglalkozott *vallási és nemzeti reprezentációk* kapcsolatával, elsősorban a rendszerváltást követően hihetetlen mértékben népszerűvé és össznemzeti eseménnyé vált csíksomlyói búcsúik kapcsán. A blokkban szereplő egyes dolgozatok a kérdés eltérő aspektusát tárgyalják, kiváló összhangban, egymás állításaira rímelve, egymást jól kiegészítve. Ambrus László írása a helyi társadalom és az erdélyi intézmények szerepét vizsgálja a csíksomlyói búcsúban. Érzékletesen vázolja fel a romániai társadalom, s ezen belül a romániai magyarság intézményrendszereinek átalakulását a rendszerváltást követően, rámutatva, hogy az új kontextusban, melyet meghatároznak a modernizáció és demokratizáció folyamatai, a romániai magyarság is új reprezentációkhoz folyamodik. Ennek egy régi-új példája a búcsú, mely 1990 után megújult szerepet nyer, új üzenetekkel és jelentésekkel telítődik, melyre az esemény egyértelmű kiszélesedése a jellemző. A kérdés már csak az, kik ezeknek az üzeneteknek és jelentéseknek a megformálói, és milyen motivációk mozgatják őket. Ambrus pontosan körülhatárolja azokat a helyi közéleti és egyházi csoportokat, melyek e jelentés-formálás aktív részesei.

A búcsú látogatottságának, „használatának” megváltozásával párhuzamosan átalakul a résztvevők térhasználata; a szerző bemutatja az eseménysorozat részletes proxemikáját és értékes megállapításokat tesz az eliade-i szent-profán térelkülönítési rendszer modellje alapján. Az ünnepségsorozaton elhangzott beszédek, egyházi és világi megszólalások szövegelemzése pedig közelebb viszi az olvasót e vallási esemény profán, politikai, kulturális aspektusainak a megértéséhez. Egyértelműen leszögezhető, így érvel a szerző,

hogy az utóbbi időkben, számos ellenigyekezet dacára, a búcsút át- meg átszövik a nemzeti, politikai töltettel bíró üzenetek. A helyi aktorok lépéseiből kiolvasható, hogy szándékukban áll e lokális eseménysorozat „kitágítása” és össznemzetivé tétele. A nyitás stratégiái a legváltozatosabb formát mutatják: vannak szónokok, akiknél ez ökumenizmussal párosul, de van, ahol szimbolikus revizionizmusként nyilvánul meg, vagy egy virtuálisan újraegyesült magyar kultúrnemzeti diskurzusban fogalmazódik meg. Újabban nem ritka az egységsülő Európát hirdető állásfoglalás sem. Mindemellett domináns diskurzusnak a nemzeti, egységesítő beszédmód mondható. (Az utóbbit erősíti például a Duna TV rendszeres jelenléte az eseménysorozaton). A csíksomlyói hagyományra is érvényes, ahogy azt számtalan etnográfiai elmélet leszögezi, hogy éppen változásában, állandó megújulásában, friss üzeneteivel tud élő hagyományként funkcionálni. Ugyanakkor sokat elárul a helyi romániai magyar társadalmi intézmények gyengeségéről is, melyek nem rendelkeznek olyan kohéziós erővel, amelyet a csíksomlyói eseménysorozat produkál nemzeti ideológia és vallási kötődés összefonódásával. A helyi véleményformáló társadalmi erők, kiszorulva az eseménysorozat perifériájára, inkább a populáris kultúra, turizmus mezsgyéjén próbálnak meghatározó szerepet kapni. A szerző zárásként megállapítja, hogy e komplex eseménysorozat, amit ma csíksomlyói búcsúként ismerünk, az 1990 előtti gyakorlathoz képest többszörösen módosult térhasználati renddel, az azóta kitágult és átfogalmazott jelentésekkel, a szakrális és profán határainak átrendeződésével mégiscsak a helyi, regionális és össznemzeti, vallási és világi szereplők összjátékaként születik meg.

Mohai Lilla dolgozata a magyar katolikus egyház szerepét és a bázisközösségek részvételét vizsgálja a csíksomlyói búcsún. Kutatásaiból kiderül, hogy a magyar katolikus egyház nem vállal szerepet a Magyarországról érkező zarándokcsoportok mobilizálásában, megszervezésében, nem is népszerűsíti vagy támogatja az ilyen jellegű tevékenységeket. A magyarországi résztvevők kisebb-nagyobb csoportokban, helyi bázisközösségek önálló szerveződésében érkeznek a búcsúra, és az eseménysorozat kétségtelenül fontos szakrális jelentése mellett számukra meghatározó annak össznemzeti jellege. Mindez természetesen a rendszerváltás utáni időkre vonatkozik, amikor hirtelen megnőtt a búcsú jelentősége és hatalmas tömegek számára lett vonzó célponttá. A magyarországi utazó/zarándok számára Csíksomlyó egy olyan hely, ahol vallási érzület mellett a magyar nemzeti identitás megélése is lehetővé válik, méghozzá nagyon intenzív és térben-időben koncentrált formában. Vörös Gabriella hasonló területen végezte kutatásait: a magyarországi látogatók csíksomlyói búcsús részvételének motivációit kereste. Figyelme

elsősorban a jelenség turisztikai aspektusaira terelődött, illetve arra kereste a választ, milyen arányban és kapcsolatban van egymással az egzotikum keresése, valamint a nemzeti és vallási identitás kiélése Csíksomlyón. A szerző következtetéseiben elmondja, hogy a fentiekben megjelölt háromféle motiváció nem kizárólagos kategóriák a búcsún, az interjúk alapján kiderül, hogy többnyire együtt, egymást kiegészítve van jelen mindhárom. Sokaknál a vallási érzület egyfajta ökumenizmussal is párosul, mely elsősorban a más felekezeti nemzettársak felé nyit (reformátusok, unitáriusok pl.), tehát egyúttal nacionalizálódik is ez a kategória. A szerző megállapítja, hogy ez a fajta vallási-nemzeti összekapcsolódás nem új jelenség Csíksomlyón, létezett korábban a székelyek önreprezentációs gyakorlatában is (a Csíksomlyói Mária-kultusz a legjobb példa erre, Szűz Mária, mint közbenjáró szent és a nemzet-közösség védelmezője). Vörös dolgozata a nemzeti diskurzusok Benedict Anderson-i „elképzelt közösség” jellegén túl az érzelmi aspektusra helyezi a hangsúlyt. Különösen adekvátnak tűnik e megközelítés akkor, amikor egy tömeges vallásos-émotív attitűddel párosul.

Turizmus és hagyomány témakörben három tanulmányt szeretnék ismertetni zárásként. *Erdély az útikönyvek tükrében* címmel Sebestyén Adrienn az erdélyi turizmus iránt érdeklődőknek írt útikönyveket tekinti át, arra keresve a választ, milyen változó tartalmakat, jelentéseket, értékeket kívánnak közvetíteni olvasóik felé. Teoretizálva némiképp az útikönyvek, katalógusok világát, megállapítja, hogy azokban egyfajta „imaginált, fikcionált valóság” jelenik meg, mintegy előrevetítve mindazokat az „új világokat”, „fikciókat”, melyek még elutazás előtt elképzelhetővé teszik mindazokat a helyeket, ahová az utazó vágyik. Vizsgálata ezeket a fiktív „Erdély-képeket” követte nyomon az elmúlt évtizedek könyv- és katalógusanyagát elemezve. Összegzésében megállapítja, hogy a '40-es évek útikönyv-irodalma a képzelt olvasóban az Erdélyhez mint megszentelt, nemzeti földhöz való ragaszkodást kívánja erősíteni (jellegzetesen nemzeti és népi építészet, viselet, nyelv, hagyományok felmutatásán keresztül). A szocializmus idején íródott útikönyvek nemzeti utalásai nagyon rejtettek, a gyakran „evidenciaként megjelenő kijelentések értelmezhetetlenné lesznek olyan esetben, ha az empirikus olvasó nem rendelkezik mindazokkal a történelmi és kulturális ismeretekkel, melyeket a szöveg mintaolvasójáról feltételez”. Ezt követően, a rendszerváltás után jelentős tartalmi, üzenetbéli változásokon esnek át e könyvek és katalógusok. A szöveg személyes jelenlétet feltételez, az utazásra való felszólítás tehát kötelező erejűvé válik, fontos a szöveg, s azon keresztül a nemzeti közösség élményének átélése Erdélyben.

Kánya Kinga dolgozata egy lépéssel tovább tekint, és a már megvalósult utazások, túrák céljait és kulturális tartalmait elemzi. Konkrét esetként Parajdot elemzi. Nem véletlen a választás, hiszen a falu kedvelt célpontjává vált mind a hazai, mind a magyarországi turistáknak az elmúlt évtizedben. Kánya interjúiban parajdi szállásadók és magyarországi vendégek kapcsolatát, attitűdjeit vizsgálta. A magyarországi látogatók Erdély-képeiből kiemelkedik egy nosztalgizáló, autenticitást kereső elképzelés, mely szerint Erdélyben található meg az „igazi magyarság, és (paradox módon) az igazi Magyarország”. A mai Magyarország gondosan megkonstruált „ellenvilága” fedezhető fel ezekben a narratívákban és elképzelésekben – állítja a szerző. A „tér-idő-kommunikáció” modell alapján elemzve e narratívákat megállapítja, hogy az Erdélybe látogatók e speciális helyszíneken a helyi időt megélvé, a helyi magyarokkal közös nyelven kommunikálva, tapasztalataikat különleges élményként jelenítik meg elbeszéléseikben. A turisták egy része valóban az autenticitás nyomába eredve látogat el Erdélybe és tölti ott turistaidejét. Ugyanakkor van egy olyan turista-kategória, amely nem elsősorban nemzeti identitása megerősítése végett keresi fel e helyszíneket, hanem turisztikai, természeti látványosságaik miatt. Az élmények nemzeti aspektusától elvonatkoztatni azonban teljes egészében e csoport sem tud.

Szigeti Éva Korondról írt tanulmánya a népművészt és turizmus viszonyát vizsgálja. Korond falu kézművességének gondos történeti áttekintését követően a népművészet és hagyomány szerepváltozásait elemzi. Leszögezi, hogy a turizmusnak kétirányú hatása figyelhető meg Korondon: „egyrészt hozzájárul a helyi társadalmi tudat kialakításához (fenntartásához, megőrzéséhez), másfelől visszafogó, gátló ereje és hatása van a hagyományos értékek megőrzésében, azok fenntartásában”. Más szóval, kétségtelen, hogy a megnövekedett turizmus és vásárlóerő ösztönzőleg hat a helyi kézművesekre, ám azok alkalmazkodva a piac elvárásaihoz, ízlésvilágához, hajlandóak a hagyományos formavilág feladására, illetve jelentős átalakítására. Hosszabb távon ez a kézműves giccs elszaporodásával, a hagyomány kommercializálódásával jár – állapítja meg a szerző. A turisták (elsősorban a magyarországi látogatókról van szó) gyakran kész „Erdély képekkel” a fejükben érkeznek Korondra, olyan elvárás mintákat adva, melyekhez a helyi kisiparosok, kereskedők akaratlan-akaratlan alkalmazkodnak. Korond kézművességének történeti áttekintése is tükrözi, hogy az mindenkor igazodott az aktuális elvárásokhoz, a különféle népművészeti divatokhoz. Az igazán nagy változást az a nagymértékű fogyasztói érdeklődés hozta meg, mely a rendszerváltás környékén, illetve azt követően jelent meg a faluban, ekkorra „hígult” fel igazán az autentikus,

helyi hagyomány, s próbált megfelelni a látogatók által konstruált „Erdély-képeknek”, illetve az abból fakadó vásárlói igényeknek.

A meghívott vendégek közül a kolozsvári Lőrincz Kinga dolgozata a szakrális-nemzeti kategóriába sorolható, mely egy sajátos vallási-társadalmi jelenéset dolgoz fel esettanulmány formájában. Elemzése a szőkefalvi Mária-jelenés történetét és értelmezését adja a jelenés megtapasztalójával, egy szőkefalvi özvegy cigányasszonyal készített interjú alapján, valamint elemzi a faluban élők vélemény-áramlatait, beszédmódját. A szerző megállapítja, hogy e jelenések fő társadalmi funkciója a változtatni akarás, a békére, megbékélésre való ösztönzés, mely különös jelentőséggel bírhat egy vegyes etnikumú faluban. Az elemzés szerint társadalmi-gazdasági krízishelyzetben, mint azt az általa bemutatott példa is alátámasztja, megnőhet a közösség, de legalábbis egyes tagjainak transzcendens iránti fogékonysága.

Az ugyancsak kolozsvári Vajda András dolgozata *A paraszti élettörténet, mint az identitás (újra)termelésének egyik eszköze* címmel egy sáromberéki népi tehetség élettörténetét, illetve annak konstruálási folyamatait elemzi. Mint azt záró következtetéseiben elmondja, napjainkban a hagyományos világképek és kollektív tudások megrendülésével a paraszti társadalmakban, a népi kultúrában is igény támadt az identitás újradefiniálására. Erre példa az általa elemzett élettörténet is.

Illyés Sándor dolgozata hasonló témát dolgoz fel *Az élettörténetekben megjelenő etnicitás egy vegyesházasság esetében* címmel. Mint ahogy az a címből is kiderül, elemzésének központi kategóriája az etnikai identitás és annak változásai egy házasság történetében, eltérő generációk és térbeli elmozdulások függvényében. Következtetéseiben elmondja a szerző, hogy a D. családnál asszimilációs folyamat figyelhető meg a többségi nemzet irányába, melyet változatos nyelvi, kulturális, etnikai azonosulások és nyelvhasználati helyzetek tarkítanak.

A diákkonferencia tanítás-, tanulásmódszertani sajátossága volt, hogy a tematikus blokkok a szakma egy-egy kiemelkedő tudósának korreferátumával és vitaindító szavaival teljesedtek ki. A *Szék–Budapest: tradíciók és változások* című blokkot Keszeg Vilmos (BBTE MNAT) korreferátuma és egy Fejős Zoltán (Néprajzi Múzeum, Budapest) moderálta vita zárta. A *Csíkсомlyó: katolikus búcsú, nemzeti zarándoklat és turisztikai látványosság* panelt Pusztai Bertalan (SZTE ET) korreferátuma, illetve Szarka László (MTA KKI) vitaindító gondolatai tették kerekébbé. Az *Erdélyi turizmus és nemzeti hagyományok* blokk korreferense Illyés Zoltán (MTA KVAT) volt, majd a záróvitát, melyben bekapcsolódott Zentai Violetta (a pécsi Kulturális Antropológia Specializáció egyik alapítója) és Kürti László (Miskolci Egyetem, Politológia Tanszék) is,

Bodó Julianna (Regionális és Antropológiai Kutatások Központja, Csíkszereda) moderálta. A felsorolt szakmai tekintélyek nem „hagyományos” tanárok-ként, hanem a diákokkal együtt beszélgető-gondolkodó szerepben vettek részt a műhelyvitan, ami határozottan szerencsés próbálkozásnak bizonyult, a diákok és a széles közönség okulására szolgált.

Élményszámba ment végigkövetni a fentebb ismertetett előadásokat a pécsi műhelykonferencián, melyekkel remélhetőleg hamarosan írott formában is találkozhat az érdeklődő szakma.